

Aarsberetning

fra

Den kgl. norske Kunst- og Haandværksskole

i Christiania.

Skoleaaret 1897—1898.

Christiania.

Morten Johansens Bogtrykkeri.

1898.

Skole-Efterretninger

for

Skoleaaret 1897—1898.

Skolens Overbestyrelse: *Kirke-Departementet.*

Skolens Forstanderskab:

Formand: *Skolens Direktør.*

Ingeniør *M. Morterud***) (fra 1889).

Marinemaler *C. W. Barth**) (fra 1897).

Arkitekt *Torolf Prytz**) (fra 1892).

Snedkermester *H. W. Schröder***) (fra 1884).

Skolens Direktør: Figurmaler, cand. jur. *I. W. Holter*,
ansat 1884.

Overlærere ved Dag- og Aftenskolen.

Landskabsmaler *H. Petersen* (Frihaandstegn. I), a. 1884 (1873***).

Landskabsmaler *P. Thurmann* (Frihaandstegn. II), a. 1884 (1869).

Figurmaler *O. Wergeland* (Frihaandstegning III), a. 1889.

Ingeniør *E. Fonassen* (Konstruktionstegning), a. 1891.

Arkitekt *H. M. Schirmer* (Ornamenttegn. I og II), a. 1884 (1873).

*) Valgte af Kirke-Departementet.

**) Valgte af Christiania Kommune.

***) De i Parenthes tilføiede Aarstal angiver Tiden for Ansættelse ved «Den
vgl. Tegneskole».

Arkitekt *H. Nissen* (Bygningstegning), a. 1885.

Arkitekt *H. Olsen* (Fagtegning for Haandværkere), a. 1884 (1876).

Figurmaler *W. Peters* (dekorativt Maleri), a. 1884.

Overlærere ved Aftenskolen.

Landskabsmaler *P. Barlag* (Frihaandstegn.-I), a. 1885 (1879).

Landskabsmaler *C. Nielsen* (Frihaandstegn. II), a. 1884.

Kaptein *O. Færden* (Konstruktionstegn.), a. 1892 (1881).

Billedhugger *B. Bergslien* (Modellering), kst. 1896.

Lærere ved Aftenskolen.

Arkitekt *B. Lange* (Frihaandstegn. I), a. 1884 (1880).

Arkitekt *J. Meyer* (Frihaandstegn. I), a. 1884.

Figurmaler *E. Nielsen* (Frihaandstegn. III), a. 1890.

Kaptein *O. Strugstad* (Konstruktionstegn.), a. 1884.

Ingeniør *B. Stub* (Konstruktionstegning), a. 1892.

Desuden har Arkitekt Fin Horn, Ingeniør I. F. Buvig og Arkitekt H. Sinding-Larsen assisteret i Dagskolen, resp. i Bygnings-, Konstruktions- og Ornament-Tegning, og Kaptein A. E. Eriksen, Modellør G. Gaudernack samt Arkitekt Fin Horn i Aftenskolen, resp. i Konstruktionstegning, Modellering i Haandværksklassen og Bygningstegning; de to førstnævnte det hele Skoleaar, Hr. Horn i Maanederne Oktober—April. I Maanederne November—Marts har desuden Ingeniør Buvig og Arkitekt Horn assisteret resp. i Konstruktionstegning og Bygningstegning i et særskilt Kursus fra Kl. 8—10 Aften.

Skolens Sekretær og Kasserer: Cand. jur. *I. K. F. S. Theiste*, a. 1893.

— **Bibliothekar:** Landskabsmaler *C. Nielsen*, a. 1884.

— **Vagtmester:** *S. Mathiesen*, a. 1884.

Dagskolen

begyndte den 1ste Oktober 1897 og sluttede den 21de Mai 1898.

Undervisningen fandt Sted:

Frihaandstegning, 1ste og 2det Trin Kl. 9—11 Form.

Ornamenttegning og Konstruktionstegning Kl. 12—2 Eftm.

Frihaandstegning, 3die Trin, Bygningstegning, Fagtegning for Haandværkere og dekorativt Maleri hele Dagen fra Kl. 9, saalænge der har været tilstrækkeligt lyst.

Antallet af Elever ved Dagskolen var 291, af hvilke 114 samtidig besøgte flere Discipliner.

Besøget i de forskjellige Dagklasser sees af Bilag 1. Af Dagelever var 88 kvindelige Elever.

Skolepenge ved Dagskolen: For Bygningstegning, Fagtegning for Haandværkere, dekorativt Maleri og Frihaandstegning, 3die Trin, Kr. 5.00 pr. Maaned; for hver af de øvrige Discipliner Kr. 2.00 pr. Maaned — dog saaledes, at ingen Elev erlægger en højere Kontingent end Kr. 5.00 maanedlig.

15 Elever havde Friplads. Elevernes Livsstiling vil sees af Bilag 3. Bilag 5 viser Antallet af Elever ved Dagskolen, fordelt efter Fødselssteder.

Aftenskolen

begyndte den 1ste Oktober 1897 og sluttede den 21de Mai 1898. Undervisningen foregik i Maanederne November—Marts Kl. 6—8 Aften, i de øvrige Maaneder Kl. 7—9 Aften.

Antallet af Elever ved Aftenskolen var 798, hvoraf 348 nyindmeldte. — Af Afteneleverne var 45 kvindelige Elever.

Frekventsen til de forskjellige Aftenklasser sees af Bilag 2.

Skolepengene ved Aftenskolen er Kr. 4.00 for Skoleaaret, uanseet til hvilken Tid af Aaret Eleverne optages.

12 Elever havde Friplads. Elevernes Livsstilling vil sees af Bilag 4. Bilag 6 viser Antallet af nyindmeldte Elever ved Aftenskolen, fordelt efter Fødselssteder.

6 Realstuderende af Faggruppe I har underkastet sig *den lovbefalede Prøve i Tegning* med følgende Udfald:

Stud. real.	Olav Torp	(2.3)
—	Andreas Andersen	(2.6)
—	Wilh. Magelssen	(1.8)
—	Mathilde Schjøtt	(1.8)
—	Gorgus Coward	(1.8)
—	Ingulf Qvam	(1.9)

Foredrag.

Perspektiv.

Foredrag over Perspektiv i Forbindelse med Undervisning i Perspektivtegning har i Skoleaaret været holdt af Landskabsmaler H. Petersen:

For Fleverne af Bygningsklassens Dagskole 3 Gange ugentlig i Eftermiddagstimerne fra 4—6.

For Aftenskolens Elever i Timerne fra 8—9 Aften 3 Gange ugentlig i Maanederne November—April. Det sidste Kursus har været besøgt af 31 Elever.

Statik.

For Bygningsklassens Elever i Dagskolen har Kaptein Strugstad gennemgaaet i en Række Foredrag elementær Styrkeberegning med Anvendelse paa Bygningskonstruktioner. Kurset afsluttedes med en Prøve.

Arithmetik og Geometri.

Et Kursus i Arithmetik og Geometri har været afholdt af Kaptein O. Færden. Kurset har været besøgt af 41 Elever, af hvilke 13 har tilendebragt samme.

Den aarlige Udstilling af Elevarbejder,
der fandt Sted den 25de og 26de Mai 1898, var talrig besøgt.

Skolens Bibliothek

har været holdt aabent i Skoleaaret 2 Gange ugentlig 2 Timer
ad Gangen.

Lærerstipendier.

Det i dette Øiemed for Budgetterminen bevilgede Beløb
Kr. 1000.00 fordeltes af Kirkedepartementet, efter Forstander-
skabets Forslag, mellem Overlærerne *W. Peters* og *H. Petersen*,
med 500 Kr. til hver, den Første til en Reise til Paris og
Italien, den Anden til England.

Stipendier for Elever af Skolen.

Aarlig uddeles Skolestipendier til Elever af Skolen, der
er trængende, og som ved Talent, Flid og god Opførsel har
vist sig værdige dertil. I dette Øiemed var for Budgetterminen
bevilget Kr. 1000.00, der uddeltes til Malersvend *Hagbart
Jakobsen*, Bygningsteknikerne *Oskar Sørsdahl*, *Bjarne Blom*,
Træskjærer *Einar Grøstad* samt Snedker *Johannes Kløften*
(hver Kr. 200.00).

Horns Legat.

Legatkapitalen udgjør Kr. 400.00, og de aarlige Renter
skal efter Statutterne uddeles som Præmier til en eller to
af Skolens bedste Elever blandt Haandværkslærlinge eller
Svende.

Renterne for afvigte Budgetaar anvendtes til Præmie for
Elev af Dekorationsmalerklassen Malersvend *N. B. Ross*.

Johan Finnes Legat.

Legatet er tillagt den kgl. Kunst- og Haandværksskole, og bestyres af Kirke-Departementets Chef i Forbindelse med Skolens Forstanderskab. Legatets Kapital udgjør for Tiden Kr. 80,520.22. De aarlige Renter skal hvert Aar paa Testators Fødselsdag, den 26de Oktober, uddeles til værdige, trængende norske Kunstnere — Malere, Lithografer og Kunstnere, som med disse kan sættes i Klasse, — til Befordring af deres Studium i *Fødelandet*.

Af Renterne for afvigte Budgetaar uddeltes Stipendier til:

Malerne *Otto Hennig, Carl Løkke, Oscar Grønmyra, Carl Joh. Holter, Marie Hauge, Marie Løkke* og Xylograf *Cornelius Flom* hver Kr. 400.00 samt Malerne *Em. Wigeland* og *Dina Aschehoug* hver Kr. 300.00.

Skolens Undervisningsplan findes aftrykt som Bilag No. 7.

Skolen har i det forløbne Aar ifølge Kassererens Regnskab havt følgende Indtægter og Udgifter:

Indtægter:

1. Beholdning fra forrige Regnskabsaar	Kr.	1,948.48
2. Skolepenge:		
a. Dagskolen	Kr.	4,174.00
b. Aftenskolen	»	3,136.00
		» 7,310.00
3. Christiania Kommunes Bidrag	»	20,000.00
4. Statskassens Tilskud	»	51,000.00
5. Tilfældige Indtægter	»	40.89

Kr. 80,299.37

Udgifter:

1. Lønninger	Kr. 42,487.50
2. Ekstraundervisning og Foredrag	» 7,092.50
3. Bibliotheket	» 1,488.01
4. Fripladse	» 498.00
5. Stipendier:	
a. for Direktør og Lærere	Kr. 1,000.00
b. for Elever	» 1,000.00

	» 2,000.00
6. Inventar og Samlinger	» 4,193.30
7. Leie af Lokale	» 7,960.00
8. Lys og Brænde	» 6,838.69
9. Blandede og tilfældige Udgifter:	
a. Kontor- og tilf. Udgifter	Kr. 2,179.94
b. Renhold	» 811.18
c. levende Model	» 285.00

	» 3,276.12
10. Undervisning i Tegning for Berg- og Real- studerende	» 1,200.00
Beholdning 30te Juni 1898	» 3,265.25

	Kr. 80,299.37

Christiania i Oktober 1898.

I. W. Holter.

Bilag 1.

Tabel over Elevantallet i Skolens Klasser i Skoleaaret 1897—1898.

(Dagskolen.)

Klassen for Frihaandstegning, 1ste Trin.....	145	Elev.
Klassen for Do. 2det Trin.....	104	—
Klassen for Do. 3die Trin.....	20	—
Konstruktionsklassen.....	80	—
Ornamentklassen.....	49	—
Bygningsklassen.....	30	—
Haandværksklassen.....	8	—
Dekorationsmalerklassen.....	11	—

Bilag 2.

Tabel over Elevantallet i Skolens Klasser i Skoleaaret 1897—1898.

(Aftenskolen.)

Klasserne for Frihaandstegning, 1ste Trin	392	Elev.
Klasserne for Do. 2det Trin	136	—
Klassen for Do. 3die Trin	53	—
Konstruktionsklasserne	279	—
Ornamentklassen	41	—
Modellerklassen	31	—
Bygningsklassen	67	—
Haandværksklassn.	36	—
Dekorationsmalerklassen	15	—

Bilag 3.

Tabel, visende Dagskole-Elevernes Livsstilling.

Bygningsteknikere	93
Baadbyggere	1
Billed- og Træskjærere	3
Guldsmede og Gravører	2
Ingeniører	1
Kunstnere:	
Malere	5
Lithografer	2
Lærere og Lærerinder	7
Malere	18
Modellører	2
Skoleelever (Tegneprøve til Ex. artium)	89
Snedkere	3
Studenter	6
Tapetsere	1
Tegnere	29
Teknikere	7
Typografer	1
Ubestemte (hvoraf 18 Kvinder)	21
	<hr/>
	291

Bilag 4.

Tabel, visende Aftenskole-Elevernes Livsstilling.

Billedskjærere og Træskjærere	31
Blikkenslagere og Kobberslagere	8
Lateris	39

	Transport	39
Bygningsteknikere	246
Ciselører	6
Dreiere	1
Fotografer og Retouchører	2
Gartnere	1
Gibsmagere	5
Gravører	21
Guldsmede	23
Hjulmagere	2
Instrumentmagere	1
Kobberstikkere	1
Konditorer	2
Kontorister	2
Kunstnere:		
Malere	10
Lithografer	10
Læderarbejdere	1
Lærere og Lærerinder	22
Malere	159
Marmorarbejdere	2
Mekanikere	7
Militære	3
Modellører	7
Sadelmagere	1
Skoleelever	9 ^{*)}
Snedkere	114
Smede	3

Lateris 700

*) Heri medregnet 4 Artianere, der har aflagt Prøven i Frihaandstegning ved Skolen.

	Transport 700
Stenhuggere	2
Studenter (Berg- og realstuderende)	25
Tapetsere	19
Tegnere	15
Teknikere	7
Typografer	5
Visergutter	1
Vognlakerere	1
Xylografer og Zinkætsere	3
Ubestemte (deraf 11 Kvinder)	18
Uhrmagere	2
	798

Bilag 5.

Tabel, visende Antallet af Elever ved Dagskolen i Skoleaaret 1897—1898 fordelt efter Fødselssteder.

Aalesund	3		Transport 176
Akershus Amt	25	Finmarkens Amt	2
Bergen	9	Fredrikshald	2
Bratsberg Amt	4	Fredriksstad	3
Bodø	1	Gjøvik	1
Buskeruds Amt	7	Grimstad	3
Christiania	113	Hamar	1
Christianssand	4	Hammerfest	1
Drammen	8	Haugesund	2
Drøbak	1	Hedemarkens Amt	6
Farsund	1	Holmestrand	2
	Lateris 176		Lateris 199

Transport 199	Transport 251
Horten 3	Skien 5
Hønefos 1	Smaalenenes Amt 7
Jarlsb. og Laurvigs Amt 5	Stavanger Amt. 2
Kongsberg 4	Stavanger 1
Kristians Amt 7	Stenkjær 3
Laurvig 1	Søndre Bergenhus Amt 5
Lillehammer 3	Trondhjem 4
Lister og Mandals Amt 1	Tromsø 1
Mandal 1	Tromsø Amt. 3
Moss 5	Tvedestrand 1
Nedenæs Amt. 6	Tønsberg. 5
Nordlands Amt 5	
Nordre Trondhjems Amt 3	
Porsgrund 3	England. 1
Romsdals Amt 2	Madagaskar. 1
Sarpsborg 2	Nordamerika 1
Lateris 251	291

Bilag 6.

Tabel, visende Antallet af nyindmeldte Elever ved Aftenskolen
i Skoleaaret 1897—1898 fordelt efter Fødselssteder.

	Transport 48
Akershus Amt 28	Brevik 2
Arendal 9	Buskeruds Amt. 5
Bergen 5	Christiania 125
Bodø 1	Christianssand 2
Bratsbergs Amt 5	
Lateris 48	Lateris 182

	Transport 182
Drammen	3
Egersund	1
Flekkefjord	1
Finmarken	1
Fredrikshald	7
Fredriksstad	2
Gjøvik	1
Grimstad	2
Hamar	1
Hammerfest	1
Haugesund	1
Hedemarkens Amt	14
Holmestrand	3
Horten	2
Jarlsb. og Laurvigs Amt	7
Kristians Amt	11
Langesund	1
Laurvig	3
Lillehammer	1
Lister og Mandals Amt	5
Moss	2
Nedenæs Amt	5
Nordlands Amt	9

Lateris 266

	Transport 266
Nordre Bergenhus Amt	1
Nordre Trondhjems Amt	5
Risør	1
Romsdals Amt	1
Sandefjord	1
Sarpsborg	2
Smaalenenes Amt	21
Stenkjær	1
Stavanger	2
Stavanger Amt	3
Svelvik	2
Søndre Bergenhus Amt	7
Søndre Trondhjems Amt	3
Trondhjem	2
Tromsø	1
Tromsø Amt	1
Tønsberg	1
—	
Amerika	2
Danmark og Island	3
Madagaskar	1
Sverige	21

348

Bilag 7.

Plan for Undervisningen
ved
den kgl. Kunst- og Haandværksskole
i Christiania.

(Approberet ved Kirke-Departementets Skrivelse af 12te Oktober 1889
cfr. Skrivelse af 9de Oktober 1893.)

1. **Frihaandstegning**, 1ste Trin: Tegning efter Forlæggeblade uden Skygge. Forsaavidt Elevens Standpunkt gjør det fornødent, begyndes med retliniede Figurer, fra hvilke i ethvert Fald snaarest mulig gaaes over til krumliniede eller sammensatte ornamentale Former (Blad- og Kalkformer), og fortsættes i en med udelukkende Hensyn til Elevens Fremskridt fortsat Rækkefølge, indtil han formaar nogenlunde korrekt at gjengive et mere udviklet Ornament.
Eleverne behøver ingen Forkundskaber.
2. **Frihaandstegning**, 2det Trin: Tegning efter Legemer.
 - A. 1. enkle, af plane Flader begrænsede Legemer (Kubus Prisme og Pyramide);
 2. vanskelige, af saavel rette som krumme Flader begrænsede Legemer;
 3. Sammenstilling af flere Legemer.
Forud for Tegningen gaar en Forklaring af Perspektivets Hovedregler samt deres Anvendelse i det foreliggende Tilfælde. Til Klargjørelse af de saaledes indøvede perspektiviske Reglers praktiske Nytte gaaes over til
 4. Modeller, hentede fra det praktiske Liv (Stuhlmanns Modeller, Vaseformer o. l.) — alt uden Skygge, idet de ikke synlige Linier punkteres.
Eleverne maa have gennemgaaet 1.
3. B. Tegning med Skygge efter stereometriske Legemer, ornamentale og andre Afstøbninger i Relief samt Dyremasker.
Eleverne maa have gennemgaaet 1 og 2.

4. **Frihaandstegning**, 3die Trin:
- A. Tegning med Skygning efter Masker og Afstøbninger af Hænder og Fødder, Buster og hele Figurer. Anatomisk Tegning efter Kranier, Skelet og Muskelmand. Eleverne maa have gennemgaaet 1, 2 og 3.
5. B. Tegning efter levende Model.
Eleverne maa have gennemgaaet 1, 2, 3 og 4.
6. **Konstruktionstegning**, 1ste Trin:
- A. Øvelse i Brug af Tegneapparater og Optrækning. Plangeometrisk Tegning til og med Keglesnitlinier, Spiraler og Cykloider.
 - B. Projektionslærens almindelige Grundsætninger. Projektion af Legemer, begrænsede af plane og krumme Flader.
 - C. Snit og Udfoldinger.
 - D. Skyggetegning.
Eleverne maa have gennemgaaet 1.
7. E. Perspektivtegning.
Eleverne maa have gennemgaaet 1 samt 6, A, og B.
8. **Konstruktionstegning**, 2det Trin: *)
- A. Deskriptiv Geometri: Tegning efter Holst og Johannesens, Brochs samt Leroy's Lærebøger med Anvendelse paa Skyggelæren.
Eleverne maa have gennemgaaet 1 og 6.
9. B. Maskintegning: *)
- 1. De enkelte Maskindeles Konstruktion.
 - 2. Opmaaling af Modeller og Maskiner samt Konstruktion af sammensatte Maskiner efter Skisser og Opgaver.
Eleverne maa have gennemgaaet 1, 6 og 20.
10. **Ornamenttegning**:
- A. Elementær Ornamentlære: Skelettet og almindelig Bygning af Ornamentet uden Hensyn til Stilperioder.
Eleverne maa have gennemgaaet 1 og 6.
 - B. Gjennemgaaelse i Foredrag med Tegning af den græskromerske Stil- og Formlære.

*) For de berg- og realstuderende.

11. A. Stilisering af Planter.
B. Anvendt Ornamentlære: Avendelse af Ornamentiken i de forskjellige Stilperioder under Hensyn til de forskjellige Fag.
Eleverne maa have gennemgaaet 1, 2, 3, 4, 6 og 10.
12. **Modellering** i Ler og Vox:
A. Kopieren af ornamentale og andre Afstøbninger i Relief samt Masker.
B. Modellering i Relief efter fritstaaende Gjenstande.
C. Modellering efter grafiske Fremstillinger.
Eleverne maa have gennemgaaet 1 og 2.
13. D. Modellering efter levende Model.
Eleverne maa have gennemgaaet 1, 2 og 12.
14. E. Modellering efter egne Kompositioner.
Eleverne maa have gennemgaaet 1, 2, 10, 12 og 13
I Forbindelse med Undervisningen i Modellering bibringes Eleverne Øvelse i at tage Form samt i Støbning i Gibs.
15. **Bygningstegning:**
A. Elementær Bygningslære: a. Murkonstruktioner; b. Tømmerkonstruktioner; c. enkle Jernkonstruktioner; d. Indredningsarbejder.
B. Løsning af Opgaver i ovennævnte Fag.
Hertil Foredrag over Bygningskonstruktion og Materiallære samt Fashedslæren anvendt paa Bygningskonstruktioner.
Eleverne maa have gennemgaaet 1, 2 A, 6 og 20.
16. C. Arkitektonisk Stillære: Gennemgaaelse af Stil- og Proportionslæren.
Eleverne maa have gennemgaaet 1, 6, 10, 15 og 20.
17. **Fagtegnning for Haandværkere.** Faglig Undervisning i Haandværk og Kunsthaandværk.
A. Opmaaling og Tegning efter Modeller og Forlæggeblade af Gjenstande inden Elevens Haandværk.
Eleverne maa have gennemgaaet 1, 2 A, 6 og i Regelen 10.

18. B. Selvstændig Komposition af Gjenstande inden Elevens Fag med Udførelse af Arbejds- og Detaljtegninger.

Eleverne maa have gennemgaaet 1, 2, 3, 4, 6, 10 og 17. Elever, hvis Haandværk betinger Kjendskab til plastisk Ornamentik, maa tillige have gennemgaaet 12.

19. **Dekorativt Maleri.**

- A. 1. Malen efter Dekorationsdele i Gibs eller andet Materiale med særligt Hensyn til Behandlingen af Lys og Skygge.
2. Malen efter farvige Dekorationsdele i Akvarel, Lim, Tempera og Olje.
3. Mindre Opgaver, hvor Grundformen er given.
4. Malen efter Naturgjenstande, der finder Anvendelse i Dekorationen.

Eleverne maa have gennemgaaet 1, 2, 3, 6, 7 og 10.

- B. 1. Opgaver over samlede Dekorationer, hvor Grundformen er given — udført i Akvarel med Maalestok.
2. Udførelse i naturlig Størrelse efter egne Akvarelskisser.

Eleverne maa have gennemgaaet 1, 2, 3, 4, 6, 7, 10 og 19 A.

20. **Arithmetik og Geometri.**

- A. Regning: til og med Uddragning af Kvadratrødder (tildels Kubikrødder).
B. Bogstavregning til og med Løsning af 1ste Grads Ligninger med en Ubekjendt.
C. Plangeometri: Dens Elementer og praktiske Anvendelse til Beregning af Triangler, Polygoner og Cirkler.
D. Stereometri: Beregning af de almindelige geometriske Legemer.

Eleverne behøver ingen Forkundskaber.
